

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D

Inozemstvo:
Mesečno 20 D. Letno 240 D

Oglaš: enostopna mm vrsta za
enkrat 50 para, večkrat popust

JUGOSLAVIJA

Uredništvo:

telefon 3604

telefon 44

ičajo.

Vprašanjem je priložiti znamke
za odgovor.

Seja narodne skupščine.

KRITIKA VOJAŠKEGA ZAKONA.

Beograd, 17. jul. (Izv.) Na današnji seji narodne skupščine odgovarja pred prehodom na dnevni red vojni minister general Vasić na vprašanje poslanca Alića glede ugodnosti vojakov-hranilcev. Poslanec Alić pravi, da zemljiška knjiga ne more biti točna za merilo, ali je kdo kranglec ali ne. Navaja razne slučaje, iz katerih je razvidno, da se v tej stvari oblasti ne smejo ravnati po tej knjigi. Zaradi tega predlaga, naj šezka načelstva izdajo hranilcem uverenja. Kar se tiče vojaškega zakona, ki se ima raztegniti na vso državo, velj govornik, da ta zakon ni za to prikladen, ker odgovarja le razmeram bivše kraljevine Srbije.

KAKŠNO NAJ-BO NAJVIŠJE UPRAVNO SODIŠČE.

Zbornica preide nato na dnevni red: Nadaljevanje debate o proračunu. — Poslanec dr. Janko Šimrak (Jugoslovanski klub) kritizira vrhovno dražavno upravo. Govori o državnem svetu in veli, da je to najvišje upravno sodišče, ki rešuje spore upravne naravi. Zaradi tega bi morali biti v tem vrhovnem svetu najspodobnejši ljudje in najboljši strokovnjaki, može, ki se v strankarskem življenju niso prezkusili. Državni svet mora biti kontrola delovanja vlade in ministrov. Ako bi ta institucija hotela sloneti na strankah, potem bi bila samo orodje v njihovih rokah in ne bi bila objektivna. V vrhovni upravi morajo biti posamezna plemena zastopana po svoji številni moči. To je temeljna osnova, na kateri mora biti zgrajena dobra državna uprava.

24 SRBSKIH, 4 HRVATSKIH, 2 SLOVENSKE DRŽAVNE SVETNIKA!

Od 30 državnih svetnikov naj bi bili po najnovejši dispoziciji še štirje Hrvati in dva Slovenci, vsi ostali pa Srbi. Iz tega se vidi, kako se hrvatski del naroda naravnost provocira (Ugovarjanje in hrup pri nekaterih poslancih.) So Hrvati brez stranke in sposobni ljudje, te postavite kot strokovnjake! (Ugovori.) Ako je državni svet tako sestavljen, kako bo šele državna kontrola, ki vodi državni svet. Jasno je, da niti državni svet niti glavna kontrola ne imela avtoritete in moralnega življenja. (Ugovori.)

Naša vojna odškodnina.

NAŠA DRŽAVA SE BREZ VOJNE ODSKODNINE V GOTOVINI.

Na popoldanski seji narodne skupščine govori finančni minister dr. Kumanudi o vojni odškodnini. Vprašanje deleža vojne odškodnine, ki ga ima dobiti Jugoslavija, se je rešilo takole. Meseca julija 1920 se je sestala konferenca v Spa, ki je določila razmerje, po katerem se vojna odškodnina razdeli med posamezne zavezniške države. Po tem ključu bi Jugoslavija, Romunija, Grčija in ostale države, ki imajo pravico do vojne odškodnine, dobile skupaj 5 odstotkov od celokupne svote, ki jo ima plačati Nemčija. Naša država ni pristala na sklepe konference v Spa, ampak je lani bil med našo državo ter Anglijo in Francijo sklenjen poseben sporazum, po katerem dobimo mi 5 odstotkov od vsote, ki jo dobe zavezniški, tako da bi od celokupne vsote na našo državo odpadlo šest milijard zlatih mark.

DAJATVE NEMČIJE.

Nemčija je od maja lanskega leta pa do konca marca 1922 plačala na račun vojne odškodnine v blagu 491.807.211 zlatih mark, v naravnih dajatvah smo dobili do 31. marca t. l. blago v vrednosti 43.010.425 zlatih mark. Reparacijska komisija je letos določila kontingent blaga, ki ga imamo dobiti od Nemčije na račun vojne odškodnine. Ta kontingent predstavlja vrednost 73 milijonov zlatih mark. Materijal, ki ga imamo dobiti od Nemčije do 1. aprila 1923, je že ves naročen. Po vsej državi je vojna odškodnina že ugotovljena. Razen v mestu Beogradu in nekaterih okrajih znaša vsa skupaj 3.788.000.000 dinarjev. Reparacijski fond razpolaga s tem denarjem. Po poročilu odbora za upravo imovine neprijateljskih držav smo dobili iz likvidacije te imovine znesek 2.904.000 dinarjev.

DRAGE DVORNE PISARNE I. T. D.

Govornik preide nato na dvorne pisarne in veli, da je vsota 616 milijonov dinarjev večji proračun, kakor za kakšno ministrstvo. — Radikalni disident dr. Ivančić pravi, da do biva kraljevič Gjorđje redne apanaže 60.000 dinarjev in 120.000 draginjske doklade. Glede državnega sveta veli, da je sramota, da se stranke niso mogle sporazumeti, kako naj se zasedejo mesta v državnem svetu. Zahteva zakon, s katerim naj se ukinito ministri na razpoloženju.

Republikanec Jovan Gjonović govori zlasti o kraljevi civilni listi, ki po današnjem tečaju francoskega franka znaša 60 milijonov dinarjev. To so večji izdatki, kakor za narodno skupščino. Preide tudi na državni svet in veli, da je zelo velika pogreška, ker je imenovanje najvišjih upravnih sodnikov v državi čisto politično delo, tako da postaja državni svet popolnoma politična ustanova.

ZA VEČINE PROTI MANJŠINAM.

Socialist Etbin Kristan kritizira monarhistični sistem. Govori o dvornih pisarnah in napada zlasti pisarno za ređe. Je odločno za to, da se sploh ukinejo redi. Napada tudi narodno skupščino, v kateri niso zastopani Hrvati in komunisti. Da manjkajo Hrvati v narodni skupščini so krivi hrvatski politiki. O komunistih pravi, da bi se to vprašanje dalo rešiti z razpustom narodne skupščine in z razpisom novih volitev. Z zakonom o zaščiti države je ustvarjen prejudic, po katerem utegne vsaka večina postopati po istem receptu napram onim, ki ji ne bodo poslušni. — Poročevalec naznanja potem, da ostane oddelek za državne pogodbe v ministrstvu za zunanje stvari, oddelek za vojno odškodnino pa v ministrstvu za pravosodje. Sprejme se predlog zemljoradnika Voje Lazića, naj se v proračunu zmanjša postavka za razmejitve držav za pol milijona dinarjev. Znesek 847.000 dinarjev za vzdrževanje dvora naj se črta, namesto tega na naj se postavi vsota 10.000 dinarjev za vzdrževanje dvornega poslopja. — Zbornica preide nato na glasovanje o tem predlogu, ki pa se mora odložiti na jutri, ker v dvorani ni navzočih dovolj poslancev. Seja se prekine ob 1.40.

konski predlog pride kmalu pred narodno skupščino. Vpoštovati moramo zlasti invalide. — Po govornih različnih poslanev je sprejet dnevni red demokrata Agatonovića, ki pozivlje vlado, naj do konca tega zasedanja predoči narodni skupščini zakon o vojni odškodnini in da se prednost prizna invalidom in gospodarsko šibkejšim slojem.

IZMENJAVE VREDNOSTNIH PAPIRJEV MED ČEHOSLOVAŠKO IN OGRSKO.

Budimpešta, 17. julija. (Izv.) »Uj Nemzedek« poroča, da pridejo v kratkem v Budimpešto češkoslovaški pooblaščenca, ki se bodo pogajali zaradi obojestranske izmenjave vrednostnih papirjev, ki se nahajajo v bankah. Govori se, da se v tej zadevi sestanejo sredi avgusta zastopniki vseh nasledstvenih držav h konferenci.

BREZKONČNA FAŠISTOVSKA JUNASTVA.

Rim, 17. julija. (Izv.) V Cremona vlada mir. V Milanu so fašisti namesto komunističnega doma streljali na skupino delavcev, ki so priredili zabavo. Pri tem je bil ubit en delavec, ki ni pristal nobene stranke, in šestletni otrok je dobil smrtonavno rano na trebuhu, en delavec pa je bil ranjen na roki. Storitci so pobegnili v avtomobilu. V Navarri so napadli komunisti skupino fašistov, ki so priredili izlet. Pri tem so bili ubiti en fašist in dva prebivalca. Iz Giuliane pri Napoli poročajo o novem spopadu med fašisti in komunisti. En komunist je bil ustreljen, dva pa težko ranjena.

ANGLIJA VABI NEMČIJO V ZVEZO NARODOV.

Berlin, 17. julija. (Izv.) Kakor poroča »Morning Post«, je dal angleški zunanji urad preko svojega poslanika D' Abernona vedeti, naj bi Nemčija prosila za vstop z zvezo narodov. Dopisi listu »Frankfurter Zeitung« pa nastopajo zoper to, da bi Nemčija prosila za pristop k zvezi narodov, češ, da se mora na podlagi izkušnje saarskih Nemcev s svetom zveze narodov smatrati, da bi imela Nemčija od svojega vstopa v zvezo narodov le škodo.

LETOŠNJA ŽETEV V RUSIJI IZVRSTNA.

Lyon, 17. julija. (Izv.) Hoover je izjavil v svojem poročilu, ki ga je poslal predsedniku Zedinjenih držav Hardingu, da bo letošnja letina v Rusiji izvrstna.

UMIK JAPONSKIH ČET NA DALNJEM VZHODU.

Moskva, 17. julija. (Izv.) Kakor se poroča iz Čite, je prejel japonski poveljnik na Daljnem vzhodu od japonskega vojnega ministra povelje, naj umakne svoje čete z ruskih ozemelj Daljnega vzhoda najkasneje do meseca oktobra 1. 1922. Na ta sklep japonske vlade so bili vladjovostski antiboljševiki popolnoma nepripravljeni.

POŽAR PETROLEJSKEGA SKLADIŠČA.

Washington, 17. julija. (Izv.) Pri Beaumontu v Texasu je strela užgala veliko skladišče petroleja. Zgorelo je nad pol milijona sodov petroleja. Škoda znaša na poldrugi milijon dolarjev.

Borzna poročila.

Curich, 17. julija. Berlin 1.15, Newyork 521.375, London 22.17, Pariz 42, Milan 23.65, Praga 11.70, Budimpešta 0.40, Zagreb 1.54, Varšava 0.095, Dunaj 0.0175.

Praga, 17. julija. (Izv.) Dunaj 0.1075, Berlin 9.85, Rim 203.50, Budimpešta 3.45, Pariz 373, London 199.50, Newyork 44.56, Curich 858, avstrijske krome 0.13, Italijanske lire 200.50.

Zagreb, 17. julija. (Izv.) Devize: Dunaj 0.26—0.275, Berlin 19.25—19.75, Budimpešta 6.50—6.90, Italija 378.50—381, London 370—373, Newyork 82.50—83, Pariz 67.50—684, Praga 191—192, Sofija 0—50, Svica 1690—1625, Varšava 1.50—1.60. Valute: ameriški dolarji 81.25—82.75, madžerske krome 6.50—0, nemške marke 19.50—21, italijanske lire 375—0.

Beograd, 17. julija. (Izv.) Devize: Dunaj 0.275, Berlin 19.75, Budimpešta 6.50, Bukarešta 48.75, Italija 378, London 372, Newyork 82.75, Pariz 678, Praga 192, Svica 1595, Solun 0—210.

Pouk iz Stejčevega slučaja.

Vlada je bila na predlog pravosodnega ministra sklenila, da Stejčica, ki je bil poskusil atentat na življenje našega kralja, ne predloži v pomiloščenje. Kralj pa je, poslušaje se pravice, ki je po ustavi pridržana edino le njema, izjavil, da ne more niti kot kralj niti kot človek dopustiti, da se Stejčica radi atentata na njegovo osebo justicira.

Bodisi, da je ta kraljeva odločitev izšla iz njegove lastne inicijative, bodisi da je kralj, kakor se tudi govori, izpolnil obnem željo svoje soproge, naše kraljice, v vsakem slučaju delo isto čast njegovemu srcu in njegovemu razumu. Kar ji pa daje posebno vrednost, je dejstvo, da se je kralj s svojim sklepom zavestno postavil v konflikt s svojo vlado, ki ga je celo hotela prisiliti, da sne svojo kraljevo besedo.

Vlada je sicer naposled odnehala, da se tako izogne poostitvi nastalega konflikta; vse eno je ves dogodek zelo važen za presojanje naših razmer in silno poučljiv za izvestne stranke, ki z republikansko idejo več ali manj odkrito koketirajo ali pa naravnost zatrjujejo, da nam more le republikanska državna oblika prinesiti zboljšanje sedanjih žalostnih razmer, češ, da je le monarhija kriva vladajočega zla.

Poglejmo malo, v koliko je ta trditev opravičena.

Po vidovdanski ustavi je kralj bolj predstavnik nego resnični imejitelj najvišje oblasti v naši državi. Tudi v drugih ustavnih državah deli vladar vrhovno oblast z ljudskim zastopom, s parlamentom in ne izvršuje vladarske oblasti sam, temveč po ministrih, ki so parlamentu za vsak vladarjev čin odgovorni. Še dalje gre omejitve vladarske oblasti v državah s takozvanim parlamentarnim režimom, kakor je Anglija — in tudi naša —, kjer mora kralj ministre imenovati iz vsakokratne parlamentarne večine, kjer torej vlada pravzaprav ni zapnik vladarjev, temveč parlamenta, oziroma vladnih strank.

V takih državah je vrhovna moč faktično v rokah vlade kot izvrševalnega organa parlamentne večine a vladar igra več ali manj le reprezentativno ulogo. Vsled tega nastaja lahko nevarnost — zlasti, če so voditelji večine močne osebnosti, ostali poslanci pa šibki — da se vlada v pomanjkanju protiteži in kontrole prevrže v oligarhijo, v klikarstvo. Proti tej nevarnosti obstoji v vseh demokratičnih državah s stariim parlamentarizmom (Anglija in Francija), pa tudi v novejših republikah (Severna Amerika, Čehoslovaška, Švica) regulativ v inštituciji zgornjega doma.

Prava demokracija namreč ne pomenja neomejene slobode vseh — kar bi bila anarhija —, niti neomejenih moči parlamenta in njegovih eksponentov — kar vodi do oligarhije —, temveč delitev najvišje oblasti in možnost medsebojne kontrole. V res demokratični, ustavni državi omejuje vladarja parlament. Ta je razdeljen v poslansko zbornico in senat, ki se med seboj omejujeta; vlado pa kontrolira parlament in upravno sodišče. Vsi ti nositelji enega dela vrhovne oblasti se torej med seboj omejujejo in kontrolirajo.

Pri nas pa, z enim samim domom in še v tem brez kolikortoliko vplivne opozicije in brez upravnega sodišča je vsa moč osredotočena v voditeljih večinskih strank, ki kot ministri, s skoraj diktatorskimi močmi, upravljajo in vladajo nad vso državo. Nasproti njim nima kralj nikjer zaslombe, nikjer opore in je torej brez realne moči. Vrh tega ni od njega odvisno, kdo bodi minister: to določujejo večinske stranke v svojih klubih; kakor tudi ni od njega odvisno, kako ministri upravljajo, ker se kot ustaven vladar v to ne sme in ne mora mešati.

Ali je torej kralj kriv sedanjih žalostnih razmer in ali bi se to spremenilo, če bi dobili republiko in mesto kralja predsednika?

Kdo je tako naiven, da bi verjel, da bi se razmere res zboljšale, če bi na čelu države stal od parlamenta izvoljen predsednik? Ali je misliti, da bi katerokoli večina v naši skupščini izvolila predsednikom najpravičnejšega, najmočnejšega in najplemenitejšega Jugoslavana?

Ali ni nasprotno prav gotovo, da bi večinske stranke postavile na to mesto zanesljivega »partizana«, ki ob najboljši volji ne bi mogel biti objektivni, ker je in ostane odvisen od svoje stranke? In tudi če bi narod direktno volil; ali je pričakovati, da bodo stranke mirno čakale, da narod sam odloča? Ali se ne bi razvila najstrašnejša agiacija, da bi se zopet koncentrirala le na kakega Pašiča, Prišičevića, Stipico Radića ali Toneta Kristana? In od teh se pričakuje spas in odrešenje?!

Jaz nisem brezpogojen monarhist, pa tudi republikanec nočem biti morša zato, ker je to danes zelo popularno in ker se o tem prav poceni lahko dobi sloves revolucionarnega ali vsaj radikalnega politika. Izjavljam pa odkritosrčno, da je moje najgloblje prepričanje, da brez monarhije sploh ne bi bilo prišlo do Jugoslavije in da bi ista prišla v zelo težek položaj, čim bi se jo hotelo spremeniti v republiko.

Ravno Stejčev slučaj nam jasno kaže, da je pri kralju v važnem, odločilnem momentu vendar še naiti srce in višji pogled na strankarske boje, dočim se strankarji, pa celo najvišji, ne plašijo niti prelivanja krvi, kadar gre za resnične ali namišljene strankarske interese. To pa izživlje odpor in mora dovesti do meščanske vojne.

Republiko si more v Jugoslaviji želeli le tisti, ki hoče razbiti naše jedinstvo in našo državo. Kdor pa hoče jo konsolidirati in ojačiti, ta mora skrbeti v prvi vrsti za pravično in demokratično razdelitev najvišje oblasti med narodom in kraljem, med centralo in pokrajini, kar je mogoče le po razumni reviziji ustave.

Dr. Otokar Rybář.

Mirovna manifestacija pariškega delavstva.

Pariz, 17. julija. (Izv.) Snoči so priredili francoski socialni demokrati velike manifestacije za mir, katerih sta se udeležili tudi angleška in belgijska socialno-demokratska stranka. Francoski socialistični poslanec Sembat je izjavil, da leži odločitev v Nemčiji. Odvisno pa je od drugih narodov, ali bo imela Nemčija mir ali ne. Angleški poslanec Wheed je omenjal, da zahteva neodvisna delavska stranka Anglije revizijo versailleske mirovne pogodbe. Belgijski delavski voditelj Vandervelde je izjavil: Pred šestimi meseci smo izjavili, da je neobhodno potrebno mednarodno posojilo Nem-

čiji in znižanje njenih dolgov. Naši nasprotniki so takrat govorili, da smo prismojeni, danes pa že stoje na istem stališču kakor mi.

Rim, 1. julija. (Izv.) Italijansko letalo, ki pluje preko Evrope, je moralo med Beogradom in Sofijo dvakrat pristati, in sicer pri Nišu radi slabega vremena in pri Caribrodu radi slabega bencina. Vožnja med imenovanima dvema krajema je radi tega trajala okoli 24 ur.

Moskva, 17. julija. (Izv.) Po za-segi cerkvenega imetja se je zbralo 354 kg zlata, 293 kg srebra, 55 kg biserov in 43.000 različnih draguljev (rubinov, ametistov in safirov).

V obrambo jugoslovenskega odbora.

V izdanju »Jutra« od 12. t. m. čitam izvedek iz govora, ki ga je imel vodja radikalne stranke Ljuba Jovanović v seji skupščine od 11. t. m. in v katerem se nahaja od istega lista mastno podčrtan stavek: »Srbija je vedno poudarjala politiko Jugoslovanstva, dočim je dr. Trumbić ustvaril v inozemstvu hrvaški odbor (živahno odobravanje)«. — Ne čudim se strankarskemu organu, da citiran odstavek z mastnim podčrtavanjem poudarja brez vsake pripombe, s čimer nekako usvaja upravičenost dotičnega očitka na naslov »Jugoslovenskega odbora«. Ali čuditi se moram, da se je dal zavesti v polemiki do take neupravičene trditve tako odlični državnik, kakor je Ljuba Jovanović, ki je vendar imel obilo prilike poznavati sestavo in delovanje Jugoslovenskega odbora za časa svetovne vojne v dotik z istim. Nočem se tukaj baviti z vprašanjem, kdo je za časa vojne bolj zastopal politiko Jugoslovanstva v inozemstvu, ali srbska vlada ali »Jugoslovenski odbor«. O tem bodo govorili dokumenti, ki jih pričbiji v kratkem »Jugoslovenski odbor«. Omenjam samo mimogrede, da je za jugoslovensko stvar zaslužni pok. Fran Supilo smatral politiko srbske vlade za tako enostransko srbsko, da je zahteval od »Jugoslovenskega odbora«, da se njegovega kurzu upre ter da je isti leta 1917. izstopil iz odbora, ker le-ta ni hotel pristati na njegove tozadevne zahteve. Iz tega sledi jasno na eni strani, da srbska vlada ni vedno poudarjala politike jugoslovanstva, kakor to trdi Ljuba Jovanović, na drugi strani pa, da je vključb temu »Jugoslovenski odbor« šel do skrajne meje samozatajevanja ter v interesu stvari lojalno sodeloval s srbsko vlado, oziroma gosp. Pasiećem. Pa tudi sestava odbora je bila taka, da se ne more govoriti upravičeno o »Hrvatskem odboru«. Akoravno je bil »Jugoslovenski odbor« ustvarjen v svrhu, da nastopa v inozemstvu proti pretenzijam Italije na hrvaško in slovensko ozemlje ob Adriji, je sprejel v svojo sredo devet srbskih in skupno število 26 v Evropi delujočih članov in sicer 3 iz kraljevine Srbije (Stojan Protić in univerz. prof. Pavle Popović in Božo Marković) in 6 iz Preleza (Per. Slepčević, Nikola Stojanović in Dušan Vasiljević iz Bosne, Veliko Petrović iz Vojvodine in Jovo Banjanin iz Like in Čiro Kamena-ronić iz Kot. Eočke). Slovenci so bili 4 člani odbora (Tomo Sorli, dr. Vošnjak, dr. Zupanić in podpisani). Da ni bilo več Slovencev v odboru, temu ni bil kriv dr. Trumbić, ki je pozival iz Rima in iz Svíce še druge Slovence — žalibog brezuspešno — naj se priključijo odboru med temi posebno enega gospoda, ki sedaj igra veliko vlogo med mladini in ki bi bil kot spreten žurnalista veliko koristil in deloval za našo propagando v inozemstvu.

Toliko sem smatral za potrebno ugotoviti, da javnost ne ostane pod vtisom neupravičenih očitkov na naslov »Jugoslovenskega odbora«, ozir. njegovega predsednika.

Na Blečju, 13. julija 1922.

Dr. Gustav Gregorin.

Govor poslanca Iv. Beržiča v specialni debati o državnem proračunu.

Pričakovali smo, da bo narodna skupščina mogla preiti v pravilno podrobno razpravo. Danes pa vidimo, da obstojajo glede izdatkov vrhovne državne uprave pogreški, ker predstojeci državni proračun ne uvažuje medtem sprejetih novih zakonov, tihočih se državnega sveta, glavne kontrole in upravnih sodišč. Naravno bi bilo, da pove vladna večina oz. vlada, koliko potrebujemo letno za državni svet, za glavno kontrolo in za upravna sodišča. Prehajamo v podrobno debato, dasi pravzaprav ne vemo, koliko znašajo izdatki naše vrhovne državne uprave. Dovolite, da navedem najprej državni svet, o katerem je včeraj član vladne večine trdil, da nima kvoruma, da je po ujedinenju sicer izdal odloke, da se pa ministri njegovih odlokov niso hoteli držati.

Današnja vlada, ki nima niti večine v parlamentu, se postavlja na stališče, da imenuje po strankarskem ključu, 18 državnih svetnikov in da pripušča opoziciji dvojico ali trojico. K takim činom misli krasiti naše popol. edinstveno in ravnopravno. Toda vlada bi morala pri tem računati s celokupnim narodom, ker ni samo vlada radikalno-demokratske stranke, temveč na žalost vlada celokupnega jugoslovenskega naroda.

Kakor rečeno, vlada ni predložila v podrobno razpravo natančnega proračuna vrhovne uprave. Radi tega ni mogoče preiti v strokovno kritiko, ker posamezni podatki niso znani. Finančni odbor je sestavil nekako izvestje, ki vsebuje veliko lepih besedi. Toda iz teh lepih besedi razvidim, da nima prave slike o na-

šli dolgovi, da ne ve, kako ti dolgi amortizirajo in kolikšna svota je za vsakoletno amortizacijo potrebna. Finančni odbor se je na pr. postavil na komodno stališče, ko je trdil, da imamo 18 ministrov na razpoloženju, ki prejemajo plačo in dodatke po členu 5. Dejstvo pa je, da obstojajo tudi taki ministri na razpoloženju, ki nimajo pravice do prejemkov po tem členu, ker so prestali biti narodni poslanci in je že poteklo leto, v katerem se smejo imenovati ministri na razp. Fin. odbor je enostavno prešel preko važn. vprašanja, koliko imamo pravih in koliko krivih ministrov na razpoloženju. Radi tega ne vemo, kdo so ti ministri in kakšno plačo prejemajo. Specialista naše centralistič. države je tudi, da fungirajo plače ministrov na razpoloženju kot specialni izdatki Srbije. Če že govorim o naši vrhovni upravi, moram izpregovoriti tudi o uradniškem vprašanju, katerega se je dotaknil g. Ljuba Jovanović v svojem govoru proti dr. Trumbiću, Ljubi Jovanoviću je očitno bilo do tega, da pokaže to vprašanje v strankarski luči in da opraviči delo vlade in svoje stranke. Njegov nastop proti prečanskemu uradništvu moram najostreje obsojati. Znano je da je srbski činovniški zakon danes star že deset let in da je izšel iz patrijarhalnih časov in prilik. Znano je tudi, da se je ravno radikal. stranka borila proti činovniški korupciji, ki so jo v prejšnji kraljevini Srbiji uvedli naprednjaki in liberalci. Tega zakona nikakor ne bi smeli imenovati modernega, ker ne opredeljuje pravic javnega uradnika. Samo v kraljevini Srbiji je mogoče, da partijski minister in načelnik prisili uradnika po 25 letih poštene službe, da poda ostavko. Ko se je sestavila prva centralna vlada, tedaj se je reklo, da bodo ostali prečanski zakoni tako

peč, imenovano Bessemerjevo hruško. To je velikanska posoda, ki je po obliki nekoliko podobna hruški, zunaj iz železa, znotraj obložena s šamotnim kamenjem in je vrtljiva hidravličnim potom okoli horizontalne osi. Na vrhu ima odprtino, da lahko odhajajo plini in se surovo železo dotaka, oziroma gotov produkt, jeklo odtaka. Na dnu posode se nahaja polno majhnih luknjic (Düsen) skozi katere vstopa zrak, ki prihaja skozi votlo od hruške.

Stopimo v duhu v Bessemerjevo li-varno. Mislimo si, da je hruška nagnjena. Sedaj pridrič na vagonu, ki ga žene elektrika, kad, napolnjena s surovim železom. Ta se polagoma nagne in izprazni v hruško. V tem hipu začne pihati skozi vsebino hruške komprimirani zrak in hruška se obenem polagoma dvigne. Tedaj vidimo nekaj posebnega. Zrak, ki piha skozi hruško se vsled tega, ker se kisik veže z ogljikom surovega železa silno segreje. Naenkrat nese s seboj kose žlindre in železa ter razne pline, ki deloma gorijo. Skozi odprtino na zgornjem delu hruške vidimo odhajati vse te stvari v obliki ognjenega dežja. Hipoma pa se ta pojav konča. Železo ne vsebuje nobenega ogljika več. To se spozna s pomočjo spektralnega aparata s katerim se cel pojav vedno opazuje. Hruška se zopet dvigne, za kratek čas, komaj nekaj minut, da se vsa vsebina dobro premeša, zapiha skozi zrak. Proces je končan. Hruška se zopet nagne in njena vsebi-

na se izlije v posebne, kvadratne lonce, katere imenujemo kokile. Tam se jeklo strdi in dobi obliko četrstorištraničnega prizema.

Leta 1878 je napravil angleški tehnik S. G. Thomas važno dopolnilno iznajdbo k Bessemerjevemu procesu. Notranjščino hruške je obložil mesto s kremenjam z apnencem. Vprašanje, kako odstraniti iz železa fosfor je bilo rešeno. Velike množine železa, oziroma železnih rud, ki pa so bile do takrat brez večjega pomena in vrednosti, ravno vsled prislojenega fosforja, so postale uporabne. Črez noč so si pridobile vrednost železne rude na Francoskem, v Luksemburgu in Lotaringiji. Pravzaprav je Thomas svoji domovini, Angliji s to iznajdbo več škodoval kakor koristil. Središče železne industrije prej na Angleškem se je preselilo na kontinent in sicer ravno v kraje ob Renu in ob reki Saar, kjer je danes važno središče evropske železne industrije.

Žindra, ki nastane v apnencem obloženi hruški ima v sebi mnogo kalcijevega fosfata in se zmelje v fin prah, da izobno umetno gnojilo, ki je pod imenom Tomazeva žindra znano po vsem svetu.

Na Francoskem pa sta izumila brata Mastin kadunasto peč, v kateri sta uporabila takozvano regenerativno kurjavo bratov Siemens. V bistvu se ta regenerativna kurjava vrši takole: vročina peči, kjer se topi železo se-

ustave v »Slovenskem Narodnem« praktični izvedenci ugotavljati pomisleke proti izvršitvi namere, so lo-pali udarci s poleni po piscih, denunciacije so bile na dnevnem redu in groznje z disciplinarnimi preiskavami niso izostale. V spominu so še vabe z raznimi čeki o Peskovi aferi, znani je najnovejši bančni škandal in čudne ramere v demokratski stranki. Kdorkoli se je oglasil v javnosti, da izrazi pomisleke proti kakim nameri ali dvomljivemu započetu mladoliberalne klike, kdorkoli se je drznil grajati kak čin ali neugodno kritizirati pisavo njih časopisja, tega so s ciničnimi napadi, z blatom in gnojem, z otrovnimi plini in zahrbitnimi strupi ubili ali vsaj prisilili da je umolknil. Izpostavljena mesta so zasedli z zanesljivimi pristaši, pri čemur se niso ozirali ne na starost, ne na zmožnost, ne na predštudij, ne na značaj. Tako so uvajali povsod protekcijonizem in korupcijo. Tistim, ki so svojčas grmeli proti jezuitskemu geslu, da posvečuje namen sredstva, ni noben še tako zavren pripomoček, nobeno še tako podlo dejanje zadostno prisrčno, da le vodi do cilja. Izgovarjajo se, da delajo. Res je, oni delajo, kakor ni delala dozdej še nobena druga stranka v taki meri, delajo brez sramu politiko sovraštva, sejejo razdor, uvajajo korupcijo in protekcijonizem, ovadustva in kovarstva. Oni vstvarjajo koalicijo naprednih sil — koalicijo ogorčenja in studa proti same-mu sebi.

Da, gospodje okoli »Jutra« in sodrinskih lističev! Slovensko razumnishvo, ki ste ga v svoji oholosti in vedledomišljavosti prezirali, opljuvali, zastrupljali in ubijali, je po veliki večini umolknilo ogorčeno, vzvoljeno, se je umaknilo iz pozorišča z gnevom v srcu in studom v duši ter čaka — nestrpno pričakuje trenutka, ko bodo tudi vam zapele volilne kroglice grozne zgodovinske besede:

»Grafen von Cilli und — nimmer-mehr.«

Katon.

Zakaj se odteguje razumnishvo javnemu delu?

Naše razumnishvo je po prevratu stopalo povsod v naravnost mladinskem ognju iz ozadja na plan, se oglašalo javno v dnevnem časopisju in revijah, dajalo navodila in kazalo pota, ki naj vedejo državo do moči in procvita, posameznika pa k zadovoljnosti in sreči. To razumnishvo je po veliki večini utihnilo; polagoma je obmolknilo, po malem se umaknilo iz pozorišča, se zatopilo globoko užaljeno v svoje misli ali pa tava okrog s prevarjenim nadejam v srcu ter preklinja sedanost. Odkod prevrat v mišljenju, odkod pikre besede, ki jim daje duška v stihih pesnik Albrecht:

»Kaj nam kažejo dnevi, kaj kriče noči?
»Joj, v dušah rastejo gnevi in v žilah kri besni?...«
Zakaj? Zakaj?

V spominu je še izjava kulturnih delavcev priobčena v »Naših zapiskih« št. 2. 1921. Pol stoletje odličnih prvakov se je v izjavi pred sprejetjem ustave izreklo za avtonomijo Slovencev. Za njimi je stala ogromna večina naroda, proti pa peščica mladoliberalnih veljakov, ki so pa takrat imeli vso moč v rokah. Posledica izjave so cinični napadi demokratskega časopisja na dalekovidne moze. Z ustavo je pričakovalo uradniško razumnishvo, da bo obdržalo vsaj postojanke, ki jim jih je nudila mačeha Avstrija. Kako razočaranje! Odvezli so mu z glasovi slovenskih demokratov pasivno volilno pravico. Ko so začeli po sprejetju

Politične vesti.

Pogoj za varstvo manjšin.

Po razbitem zborovanju zveze narodov v Pragi piše nemško in madžarsko časopisje, kakor da je angleški delegat Dickinson zahteval za narodne manjšine brezpogojno varstvo, da nekatere predprave, a manjšine bi pri tem ne imele nikakih dolžnosti do države. Sedaj je Dickinson tako napačno pojmovanje pojasnil s sledečo izjavo: »Komisija je ugotovila, da je najvažnejše, ako manjšine tako nastopajo, da je njihova popolna lojaliteta napram državi, kateri pripadajo, dokazana nad vsak dvom. Na manjšinsko pravo pa se ne more slicevati manjšina, dokler ne prizna, da je del države in dokler ne sprejme brezpogojno državljanstva, ki ji ga nudi dotična država.« Osebe, ki se priznavajo k drugi narodnosti, a se niso pobrigale za naše državljanstvo, torej nimajo v naši državi pravice za posebno zaščito.

Obmejni promet z Zadrom.

Dr. Ninčič je v svojem ekspezeju pred novinarji naglašal, da je naša javnost krivo razumela obmejni promet okoli Zadra. Naša državna meja, kakor jo določa rapalska pogodba, se pri Zadru ni umaknila niti za

kvadratni milimeter. Mi nismo ustanovili nikakih prostih con, ki bi zbrisale mejo, nego smo samo vzpostavili obmejni promet in sicer v istem zmislu, v katerem se osnuje trgovinska pogodba z Italijo vzdolž vse naše meje. Naše obmejne čete, finančna straža itd. nadzirajo obmejni promet, ki se je vzpostavil le radi tega, da se Zadar in okolica medsebojno oskrbuje s predmeti, ki jih potrebujeta. Nikakor ni resnica, da smo iz Zadra napravili nekako gospodarsko središče, ker Zadar itak ni vezan z železnico. Tudi pasivni kraji okoli Zadra potrebujejo to mesto in sicer pravtako, kakor potrebuje Zadar naših krajev. Ob meji se bo moglo vršiti izmenjavanje gotovih predmetov brez carine. V tem tiči koncesija, ki smo jo dali Zadru. Toda to koncesijo smo omejili, ker smo točno oznanili, katera količina se sme uvoziti odnosno izvoziti iz Zadra. S tem smo preprečili, da bi se vršila brez carine velika trgovina. Za vse, kar bo šlo preko označene množine čez mejo, se bo morala plačati carina pravtako, kakor po drugih mejnih krajih, in sicer pri naših obmejnih carinarnicah, ki so nameščene na meji okrog Zadra.

Pridobivanje železa.

Ko se železo v pečenih žlebovih ohladi ima obliko dolgih hlebov, ki se dajo s kladivi razbiti na manjše kose. To železo je surovo železo. Vsebuje še 5% ogljika in je silno krhko. Ne da se kovati, pač pa liti.

Plavž daje samo surovo železo. Če hočemo dobiti torej kovno železo, moramo odstraniti ogljik, tako, da vsebuje železo samo še do 0.6% ogljika. Če pa hočemo dobiti jeklo, sme biti v železu 0.6—1.5% ogljika. Videli smo že pri procesu v plavžu, da se kisik rad spaja z ogljikom in pri tem razvija visoko temperaturo. Če torej surovo železo zopet stalimo in mu dovajamo kisika, dobimo prej omenjeno kovno železo, ali pa jeklo v raznih kakovostih in vrstah. Najenostavnejši način pridobivanja takega železa je takozvano pudlanje. »Pudlati« je beseda angleškega izvora in se pravi mešati. Na koncu teh drogov se napravijo polagoma vsled dostopa svežega zraka kepe kovnega železa.

Leta 1855 pa je angleški inženier Henry Bessemer izumil nov način izdelovanja kovnega železa in jekla, s katerim ni samo nadomestil dragi in nerodni način pudlanja, ampak je tudi dvignil produkcijo in skrajšal proces na dve uri. Z njegovim izumom moramo namreč dobiti v dveh urah iz ene hruške 10.000 kg jekla.

Izumil je posebno pripravo, oziroma

na se izlije v posebne, kvadratne lonce, katere imenujemo kokile. Tam se jeklo strdi in dobi obliko četrstorištraničnega prizema.

Leta 1878 je napravil angleški tehnik S. G. Thomas važno dopolnilno iznajdbo k Bessemerjevemu procesu. Notranjščino hruške je obložil mesto s kremenjam z apnencem. Vprašanje, kako odstraniti iz železa fosfor je bilo rešeno. Velike množine železa, oziroma železnih rud, ki pa so bile do takrat brez večjega pomena in vrednosti, ravno vsled prislojenega fosforja, so postale uporabne. Črez noč so si pridobile vrednost železne rude na Francoskem, v Luksemburgu in Lotaringiji. Pravzaprav je Thomas svoji domovini, Angliji s to iznajdbo več škodoval kakor koristil. Središče železne industrije prej na Angleškem se je preselilo na kontinent in sicer ravno v kraje ob Renu in ob reki Saar, kjer je danes važno središče evropske železne industrije.

Žindra, ki nastane v apnencem obloženi hruški ima v sebi mnogo kalcijevega fosfata in se zmelje v fin prah, da izobno umetno gnojilo, ki je pod imenom Tomazeva žindra znano po vsem svetu.

Na Francoskem pa sta izumila brata Mastin kadunasto peč, v kateri sta uporabila takozvano regenerativno kurjavo bratov Siemens. V bistvu se ta regenerativna kurjava vrši takole: vročina peči, kjer se topi železo se-

greje zrak, ki se nad njim nahaja; ta zrak se napelje mimo opek, ki so mrežasto zidane druga na drugo. Na teh opekah se dovajani zrak močno segreje, predno stopi v peč. Množina ogljika v železu se regulira s primernimi dodatki surovega železa. Preprihanje železa, kakor se to vrši pri Bessemerjevih pečeh, odpade. Siemens-Mastinov proces nudi predvsem to ugodnost, da lahko stalimo staro železo in ga nanovo uporabimo.

Videli smo dosedaj glavne načine pridobivanja železa, sedaj pa hočem opisati še na kratko obdelovanje železa in njegovih izdelkov.

Najnavadnejši način obdelovanja železa je kovanje. Zato rabimo kladiva. V tovarnah vidimo razne vrste in velikosti teh kladiv. Od priprostega ročnega pa do orjaškega hidravličnega ali parnega. Predaleč bi zavedlo, vse vrste natančno opisati. Teža takih kladiv je ogromna. Kruppove tvornice v Essenu imajo kladiva, ki tehtajo 150.000 kg. Vendar pa tudi taki veliki ne morejo odgovorjati zahtevam moderne tehnike. Ne divje ropotajoče kladivo, ampak primeroma miren in tih stroj zavzema danes glavno mesto v železni industriji, in to je hidravlična stiskalnica. Ta je šele omogočila jeklo tako obdelati in oblikovati, da ne ostanejo v notranjščini nebene praznine ampak je cela notranja struktura jekla popolnoma homogena. Da dobimo jeklo v raznih oblikah

greje zrak, ki se nad njim nahaja; ta zrak se napelje mimo opek, ki so mrežasto zidane druga na drugo. Na teh opekah se dovajani zrak močno segreje, predno stopi v peč. Množina ogljika v železu se regulira s primernimi dodatki surovega železa. Preprihanje železa, kakor se to vrši pri Bessemerjevih pečeh, odpade. Siemens-Mastinov proces nudi predvsem to ugodnost, da lahko stalimo staro železo in ga nanovo uporabimo.

Videli smo dosedaj glavne načine pridobivanja železa, sedaj pa hočem opisati še na kratko obdelovanje železa in njegovih izdelkov.

Najnavadnejši način obdelovanja železa je kovanje. Zato rabimo kladiva. V tovarnah vidimo razne vrste in velikosti teh kladiv. Od priprostega ročnega pa do orjaškega hidravličnega ali parnega. Predaleč bi zavedlo, vse vrste natančno opisati. Teža takih kladiv je ogromna. Kruppove tvornice v Essenu imajo kladiva, ki tehtajo 150.000 kg. Vendar pa tudi taki veliki ne morejo odgovorjati zahtevam moderne tehnike. Ne divje ropotajoče kladivo, ampak primeroma miren in tih stroj zavzema danes glavno mesto v železni industriji, in to je hidravlična stiskalnica. Ta je šele omogočila jeklo tako obdelati in oblikovati, da ne ostanejo v notranjščini nebene praznine ampak je cela notranja struktura jekla popolnoma homogena. Da dobimo jeklo v raznih oblikah

kakor T, I, U, Z itd., železne tračnice, traverze itd. ga moramo valjati. Stroj za valjanje železa sestoji v bistvu iz dveh valjarjev, ki se v nasprotnem smislu vrtita. Žareče železo, ki pride iz peči, med valjarje, ki ga primejo, stisnejo in raztegnejo in mu dajo vsako poljubno obliko. Razloček med valjanjem in kovanjem je v bistvu v tem, da se pri prvem vrši celo obdelovanje hitro in takorekoč v eni potezi. Nasprotno pa se vsa stvar z vsakim kladivom vrši le počasi tako, da se mora železo med obdelovanjem na novo segrevati. — Seveda tudi z valjanjem ne dobimo takoj zahtevane oblike. Imamo cele vrste takih strojev, ki stoje zaporedoma v dolgih vrstah. Pri vsakem stroju sta valjarja bolj skupaj. Železo, ki gre skozi prvi stroj se pomiče do prihodnjega itd., dokler nimamo pred seboj zahtevane oblike. Cela taka cesta valjarjev lahko reverzira, to se pravi, da teče naprej in nazaj z eno samo predstavo pretikalnika.

Gotovi izdelki, traverze, tračnice itd. pridejo še v žago, kjer se razrežejo na kose 12 do 15 metrov. Nato od vsake skupine po en komad v preiskovalnišče, kjer se preiskujejo na teg in trgpornost, nato pa v skladišče.

To bi bil kratek opis plavža, lvarne, jeklarne in valjarne, krajcv tehničnih zmag in za vsakdanje življenje veljavna izjava.

E. GABORIAU:

Zločin v Orcivalu.

(Dalje.)

Pogled, ki ga je uprl doktor pri teh besedah v tajnega policista, je odseval brezmejno osuplost.

»Kako ste to ugotovili?« je vprašal.

»O, saj nisem sam ugotovil,« je skromno odgovoril Lecoq.

»Gospodu mirovnemu sodniku gre najmanj polovica hvale za pot, ki naju je privedla do tega zaključka.«

Doktor Gendron se je udaril po čelu.

»Saj res!« je vzkliznil, »Zdaj se spominjam vašega priporočila! V svoji zmedenosti in presenečenju sem čisto pozabil nanj...«

Gospod Lecoq se je naklonil.

»Da,« je povzel zdravnik, »vaša slutnja se potrjuje. Med prvimi smrtonosnimi bodljajem in med ostalimi morda ni preteklo prav toliko časa, kolikor mislite, toda prepričan sem, da je gospa Trémorelska prestala živeti nekako tri ure prej, nego so se je lotili iznova.«

Doktor Gendron je stopil k biljardu; počasi je dvignil mrtvaški prt in odkril mrtličovo glavo in prsi.

»Posvetite, Plantat,« je dejal sodniku.

Oče Plantat je vzel svetilko in stopil na drugo stran biljarda. Roka se mu je tresla tako zelo, da je obla zvenketala.

Grofičin obraz je bil skrbno umit; vse krvave in blatne lise so bile oprane. Rane so se videle tako tem bolje, hkrati pa je bil vrnjen obličju tudi odsev nekdanje lepote.

Gospod Lecoq, ki je stal pri zglavju, se je sklonil bliže.

»Gospa Trémorelska,« je izpregovoril doktor Gendron, »je zabodena osemnajstkrat. Od vseh sunkov pa je smrtonosen le eden, to je tisti, ki je zadan v malone navpični smeri: evo, tu, nekoliko nad plečatom.«

Tako govoreč je pokazal poslušalcema zijočo rano.

Izraz mrtvih grofičinih oči je bil strahoten. Zdelo se je, da ji zdajdaj plane iz polodprtih ust vzkriz: »Pomagajte! Pomagajte!«

Oče Plantat, kameniti mož, je odvrnil glavo; doktor pa, akrotivši prvotno razburjenost, je povzel z nekam vznešenim glasom profesorja, ki razlaga anatomijo:

»Rezilo noža je moralo biti do tri centimetre široko in najmanj dvajsetpet centimetrov dolgo. Vse ostale rane, na prsni in na ramah so razmeroma lahke. Treba je soditi, da so nastale vsaj dve uri kesneje od prve, ki je povzročila smrt.«

»Dobro!« se je oglasil gospod Lecoq.

»Pomnite, prosim,« je naglo povzel zdravnik, »da ne prolašam gotovosti, ampak povdarjam samo verjetnost. Pojavi, na katerih sloni moje osebno prepričanje, so preveč bežni in

ne dovolj splošno priznani, da bi mogel izreči brezpogojno trditve.«

To zdravnikovo izvajanje je bilo gospodu Lecoqu po vsem videzu jako nevsučno.

»A vendar,« je dejal, »kakor hitro — —«

»Vse, kar morem zatrditi,« ga je prekinil doktor Gendron, »in kar bi brez pomisleka tudi prisegel pred sodiščem, je to, da so nastale tope rane na glavi — z eno samo izjemo — dokaj časa po grofičini smrti. To dejstvo je nedvomno in nesporno. Evo tu nad očesom udarca, ki jo je zadel še živo. Kakor vidite, je bila infiltracija krvi v podkožno tkaničevje jako znatna; bula je ogromna in črno podpluta. Ostalim udarcem nedostaja tega značaja tako popolnoma, da ni niti tu, na sencu, kjer je razbita kost, ne duha in sluha o kakšni podpluti.«

»Zdi se, gospod doktor,« je opomnil detektiv, »da bi po dognanem in dokazanem dejstvu, da je dobila grofica po svoji smrti več udarcev s toplim orodjem, vendar lahko sodim, da so jo tudi z nožem mesarili šele potem, ko je že prestala živeti.«

Doktor je pomislil.

»Morda imate prav,« je rekel nazadnje. »Jaz vsaj sem o tem prepričan. Toda zaključki mojega poročila ne bodo tako dalekosežni. Sodna medicina se sme izražati le o tistih dejstvih, ki so očitna, dokazana in neoporečna. Kjerkoli jo navdaja le najmanjši dvom, tam mora molčati. Še več: ako se kdaj pojavi negotovost, bi se smela šteti po mojem mnenju le v prilog obtoženci, ne obtožbi.«

Gospod Lecoq je spretno prikril, kako malo mu prija to mnenje.

»Zdaj,« je dejal, »bi se dalo reči s precejšnjo gotovostjo, kje in kako so umorili grofico.«

Zdravnik je med tem zagrnil truplo in oče Plantat je postavil svetilko na mizo.

Oba sta prosila tajnega policista, naj se izrazi določneje.

»Evo!« je povzel detektiv, »smer rane, ki je povzročila smrt gospe Trémorelske, mi dokazuje, da je bila takrat v svoji sobi; sedela je nekoliko sklonjena in pila čaj. Morilec se je približal od zadaj, z dvignjeno roko; dobro si je izbral pripravno mesto in sunil s strahovito močjo. Sila usodnega sunka je bila tolikšna, da je padla žrtev na obraz, pri tem je udarila s čelom ob vogal čajne mizice. Tako je nastala edina podplutba, ki ste jo mogli ugotoviti na glavi.«

Doktor Gendron je opazoval zdaj Lecoqa, zdaj mirovnega sodnika, ki sta se čudno spogledovala. Nemara je slutil, kar si mislita pri tem!

»Vse kaže, da se je izvršil zločin tako, kakor ga pojasnjuje gospod policijski agent,« je rekel čez hipec.

Zavladalo je novo, tako tesnobno molčanje, da se je zdelo očetu Plantatu umestno pretrgati ga. Svoje glava redkobesednost gospoda Lecoqa mu je ščegetala živce.

»Ste li zdaj videli vse, kar je bilo treba?« ga je vprašal.

»Za danes da, gospod mirovni sodnik. Za tistih nekaj ugotovitev, ki bi mi še utegnile koristiti, pa potrebujem dnevne svetlobe. A obče se mi vidi, da držim vso stvar za pravi konec — z enim samo izjemo, ki mi je tem bolj napoti.«

»Tedaj bo treba, da pridete jutri zarana semkaj.«

»Pridem, gospod sodnik, kadarkoli vam drago.«

»In ko zaključite svoje poizvedbe, se odpeljeva skupaj v Corbeil, k preiskovalnemu sodniku.«

»Kakor izvolite, gospod mirovni sodnik.«

Spet so vsi obmolknil.

Oče Plantat je čutil, da je Lecoq ugenil njegovo skrivnost; zato je tem manj razumel detektivovo čudno molčanje, ko je bil vendar pred nekaj urami še tako zgovoren.

Gospod Lecoq pa je z naslado užival zavest, da nagaja mirovnemu sodniku, in se veselil že naprej njegove brezmejne osuplosti, ko mu jutri prinese raport, v katerem je hotel razviti vse svoje misli do najskrajnejega zaključka. V tem pričakovanju se je spet molče pogovarjal s sliko na svoji bonbonljeri.

»Če je tako,« je rekel zdravnik, »smo pač menda opravili in lahko gremo.«

»Baš sem hotel prositi, da bi šli,« je dejal gospod Lecoq, »Ves dan od ranega jutra nisem zaužil niti grizljaja.«

Ta hip se je porodil v glavi očeta Plantata pomemben sklep.

»Se li vrnete na noč v Pariz, gospod Lecoq?« je vprašal nenadoma.

»Ne, gospod sodnik, pripeljal sem se z namenom, da tu prenočim. Zato sem vzel s seboj potni kovčeg, katerega sem odložil v mali občestni gostilni, ki ima na izvesku naslikanega grenadirja. Tam mislim tudi večerjati in spati.«

»Pri Zvestem grenadirju vam ne postrežejo dobro,« je rekel stari sodnik. »Iz previdnosti bi rajše večerjali pri meni.«

»Preveč ste prijazni, gospod mirovni sodnik...«

»Razen tega vam ponudim tudi sobo, ker vem, da bova še kramljala, lahko da pozno v noč. Vaš kovčeg vzamemo mimogrede.«

Gospod Lecoq, čuteč se hkrati odlikovanega in odrešena, je zbral usta v bonbonček ter se laskavo priklonil.

»A tudi vi, doktor, morate z nama,« je povzel oče Plantat, »radi all neradi. Nikarite se ne branite. Ako vam je toliko do tega, da se vrnete še nocoj v Corbeil, vas popeljeva tja po večerji.«

Preostalo je le še zapečatiti prostore.

Ta posel je bil kmalu opravljen. Velik pečat z grbom mirovnega sodišča je dobila tudi omara, v kateri so bila spravljena vsa doslej najdena in v zapisnikih navedena »corpora delicti.«

(Dalje prih.)

Gospodnje, ki kupujete testenine, makarone, zahtevajte samo

PEKATETE, testenine, tudi same makarone

iz staroznane tovarne Znidaršič & Valenčič, Ilirska Bistrica.

Dobi se povsod.

Zaloga R. BUNC IN DRUG, LJUBLJANA, CELJE, MARIBOR.

MALI OGLASI

PRODAJA:

10 MRAMORNATIH plošč, 3 igralne mize, 6 železnih stolov za obleke po ugodni ceni. Vprašati: Kongresni trg 3/II. desno. 118

CEV za škropljenje vrta. Cena nizka. Poizve se Kolodvorska ul. 35, Turkovič. 114

HIŠA Z GOSTILNO in vsa oprema, zraven nekaj posestva. Cena 300.000 din. 115

POSESTVO, 14 oralov obsegajoče, z gostilno, trgovino, mesarjijo in mostno vago, celim inventarjem 600.000.— Din. 116

VINOTOČ z 5 oralov krasnega zemljišča, 2 hiši in gospodarsko poslopje, 300.000.— Din. 117

GRAJŠČINICA z 21 oralov zemljišča in lepim inventarjem 800.000.— Din. 118

INDUSTRIJSKO POSLOPJE v sredini Maribora, velikanse stavbe in prostor 500.000.— Din. 119

ILA, takoj prosto stanovanja, posestva, hiše, gostilno, dobro ideo — pisarna Zagorski, Maribor, Barvarska ulica 3. 104

HIŠA z dobro vpeljano trgovino, na prometnem kraju, ob državni cesti. Ponudbe na Ivan Majer, podružnica »Jugoslavije«, Maribor. 88

12 STAVBENIH PARCEL v velikosti po 300—500 m² v Zg. Šiški. Dopisi pod šifro »K 120:« na anončno družbo Aloma Comp., Ljubljana, Kongresni trg 3. 99

KUPI:

TRGOVINO, trgovsko hišo ali stavbišče na prometnem kraju, najraje na delzi, Ponudbe na Ivan Polič, podružnica »Jugoslavije«, Maribor. 89

SLUŽBE:

SPREJMEM takoj 1 trgovskega pomočnika in prodajalko v veletrgovino železine Peter Majdič, »Merkur« Kranj. 112

UCENEC za brivsko obrt se sprejme. Hrana, perilo in stanovanje v hiši. Poizve se Josp Bakar, brivec, Hrastnik. 106

RAZNO:

JAVNA DRAŽBA 94 konj, ki so došli iz Nemčije, se bo vršila dne 21. evntuelno tudi še 22. t. m. ob 9. uri na dvorišču Nuškove vojašnice, Trnovo v Ljubljani. Podrobnosti se razglase pred začetkom licitacije. Komisija za prevzem in prodajo konj in živine na račun nemške vojne odškodnine. Ljubljana, dne 17. julija 1922. 119

JAVNA DRAŽBA 7 toplokrvnih, 5 mrzlokrvnih in 2 bučulskih žrebcev se vrši dne 2. avgusta t. l. ob 9. uri dopoldne v drž. žrebčarni na Selu pri Ljubljani. — Zdražitel plača na licu mesta poleg kupnine še kolektivno, 2% prispevek za ubožni sklad in povrne stroške za inserate. Poveljstvo drž. žrebčarne. 111

ZELIM prevzeti vodstvo kake pekarnice, ker sem že več let vodja te obrti. Naslov v upravi tega lista. 113

ZOBOZDRAVNIK dr. Rodoschegg ne ordinira od 19. julija do 22. avgusta. 116

FRANCOSKE toalete in kostume po najnovejših modelih izvršuje v najhitrejšem času specialni modni salon za dame S. Potočnik, Štefenburgova ulica 6/I. 117

JERMENA, GOŽE, BICE, jermena za čevlje in pasove izdeluje in razpošilja na drobno in debelo Franc Podboršek, Naklo pri Kranju. 102

ODDAJO SE SOBE za letovišče. Poizve se v trgovini »Zvezda«, Florjanska ul. 17. 107

RAZPRODAJA.

Radit preureditve mizarstva prodam več spatnih maslinnih naprav domačega izdelka, hrastovih, javorjevih, orehovih itd., tudi več kuhinjskih naprav po najnižjih cenah. Zaloga pohištva Josip Andrič, Komenskega ul. 21. 101

Dražbeni oklic.

Na predlog zakoncev Ivana in Elizabete Slaninik, posestnikov v Vrbiu pri Zalcu št. 72 in Jožeta Lavrič, bivšega posestnika v Bukožiaku h. št. 21, katere zastopa dr. Anton Ogrizek, odvetnik v Celju, bo v petek, dne 11. avgusta 1922 ob 10. uri predpoldne v pisarni podpisanege notarja

prostovoljna javna dražba

zemljišča vl. št. 167 kat. obč. Goritca, katero obstoji iz dveh gozdnih parcel in se bode izklicalo kot celota. Izklicna cena znaša 30.000 kron. Pred pričetkom dražbe je treba položiti v roke sodnega komisarja kot vadilj 3.000 kron.

Natančnejši podatki so na razpolago v pisarni podpisanege notarja, Dečkovi trg št. 3, ob uradnih urah. V Celju, dne 12. julija 1922. Jurij Detiček s. r., notar kot sodni komisar.

Dražbeni oklic.

Na predlog zakoncev Ivana in Elizabete Slaninik, posestnikov v Vrbiu pri Zalcu št. 72, katere zastopa dr. Anton Ogrizek, odvetnik v Celju, bode v petek, dne 11. avgusta 1922 ob 9. uri predpoldne v pisarni podpisanege notarja

prostovoljna javna dražba

zemljišča vl. št. 507 kat. obč. Zalec, katero obstoji iz hiše št. 72 in zraven pripadajočih parcel v skupnem obsegu 4.987 kvadratnih metrov in se bode izklicalo kot celota. Izklicna cena znaša 100.000 kron. Pred pričetkom dražbe je treba položiti v roke sodnega komisarja kot vadilj 10.000 kron.

Natančnejši podatki so na razpolago v pisarni podpisanege notarja, Dečkovi trg št. 3, ob uradnih urah. V Celju, dne 12. julija 1922. Jurij Detiček s. r., notar kot sodni komisar.

Primarij dr. FRANC DERGANČ

ne ordinira

od 15. julija do 1. sept.

SLOVENSKA

Delniška glavnica: K 30.000.000.—

Rezerva: K 5.000.000.—

Obreduje vioge po najvišji obrestni meri.

Izvršuje vse bančne posle zelo ugodno.

Centrala: v lastni palači Ljubljana, Stritarjeva ulica 9.

Podružnice: Novi Sad, Ljutomer, Dolnja Lendava.

Ekspozitura: Vrhnika.

BANKA

RUSKI EAU DE COLOGNE.

Že 8 let niste dobili tako fino dišete kolonjske vode.

Cena srednje stekl. K 120—
velike stekl. 260—
Milo: Rus. Eau de Cologne Savon. . . 50—
Krema za lice: Ruska Eau de Cologne Cream, za osebe katere imajo mastno lice (teint) ceria 60—

Gospodje naj rabijo to kremo pri brijanju.

URAN-PARFUMERIJA, Ljubljana, Mestni trg 11.

AUTO

Bencin. — Pneumatika. Olje. — Vsa popravila. Mast. — In vožnje. Le prvovratno blago in delo po solid. cenah nudi Jugo-Auto d. o. z. v Ljubljani.

SUKNO

za promenadne in športne obleke v bogati izbiri A. & E. SKABERNE Ljubljana, Mestni trg št. 11.

Veletrgovina z vinom v Mariboru

sprejme dobro izvežbanega

POTNIKA

nastop takoj. — Prošnje, opremljene z dokazili v sposobnosti in zahtevkom plače je nasloviti na upravo »Jugoslavije« pod »Sposoben potnik«.

Pozor kapitalisti

in lesni industriji!

Na novo zgrajena, moderno opremljena parna žaga in tovarna lesenih žeblijev se v ponedeljek, dne 24. t. m. na prostovoljni javni dražbi z vsem inventarjem in zalogo proda.

Dražba se vrši ob 14. uri na licu mesta. Izklicna cena 500.000 Din.

Natančnejša pojasnila daje »Zora«, lesna industrijska družba in tovarna lesenih žeblijev v Črnomlju, Slovenija.

Sprejme se

3 prikrojevalce,

izvežbane, prvovrstne, trezne moči. Ponudbe na pisarno: Konfekcijska tovarna »FRANDE«, Ljubljana, Emonska cesta 8.

Istotam se odda zanesljivim krojačem prodajalcem delo na dom. Spretni zanesljivi in trezni delavci se pa sprejmejo v tovarno.

Večje množine prvovrstnega

splitskega portland cementa

na razpolago pri tvrdki: H. PETRIČ, LJUBLJANA, skladišče BALKAN.